

XVI. BRICS ZİRVESİ'NDE ALINAN BAŞLICA KARARLAR ve BEKLENTİLER

Hasibe Tuğçe Taşık

22-24 Ekim 2024 tarihlerinde Rusya'nın Kazan şehrinde 16'ncı BRICS Zirvesi gerçekleşti. 35 ülkenin katıldığı zirveye, 24 ülke devlet başkanı düzeyinde katılım sağlamıştır. Ayrıca BM Genel Sekreteri Antoni Guterres de zirveye katılmıştır. Zirvede Türkiye, Kazakistan, Özbekistan, Beyaz Rusya, Cezayir, Malezya, Nijerya, Uganda, Tayland, Küba, Vietnam ve Endonezya'nın dahil olduğu 13 ülkeye ortak ülke statüsü verilmiştir.

Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, BRICS toplantısında yaptığı açıklamada, BRICS ülkelerinin 2023 yılı sonu verilerine göre satın alma gücü paritelerinin %30 olduğunu, 2024 yılı itibari ile de artmakta olduğunu belirtmiştir. 2024 sonu itibari ile BRICS ülkelerinin satın alma gücü paritelerinin payının %36,7 ile G-7 ülkelerinin %30' luk payını aşacağı tahmin edilmektedir.

BRICS 2024 Zirve'sinin ana teması 'Adil küresel kalkınma ve güvenlik için çok taraflılığın güçlendirilmesi' olarak belirlenmiştir. Zirve sonunda Kazan Deklarasyonu yayınlanmıştır. Dört ana başlıktan oluşan bu belgenin birinci bölümünde 'Daha adil ve demokratik bir dünya düzeni için çok taraflılığın güçlendirilmesi' başlığı altında BRICS'in 16 yıldır iş birliği geliştirdiği politika ve güvenlik, ekonomi ve finans, kültürel ve insani ilişkiler alanlarına ek olarak iş birliklerini derinleştirmeye ve barışı teşvik etmeye, daha temsili ve adil bir uluslararası düzene, yenilenmiş ve reforme edilmiş çok taraflı bir sisteme, sürdürülebilir kalkınma ve kapsayıcı büyüme yoluyla üye ülkelerin vatandaşlarının yararına stratejik ortaklıkların güçlendirilmesi vurgusu yapılmıştır (3. madde)

Deklarasyon' un ikinci bölümünde 'Küresel ve bölgesel istikrar ve güvenlik için iş birliğinin güçlendirilmesi' başlığı altında güvenlik sorunları ele alınmıştır. Dünyanın farklı bölgelerinde şiddetin ve silahlı çatışmaların artmasından duyulan endişenin yanı sıra özellikle Gazze Şeridi ve Batı Şeria'daki İsrail'in askeri operasyonun bir sonucu olarak benzeri görülmemiş şiddetin tırmanmasından duyulan endişelerini dile getiriyorlar. Ayrıca ülkeler başkenti Doğu Kudüs olan, 1967 sınırları dahilinde egemen ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir Filistin Devleti'nin kurulmasını savunuyorlar (30. madde). Yine bu başlık altında İsrail, Lübnan, İran ve Suriye'deki sıcak çatışmalara, Afrika'daki çatışmalara, Afganistan'a ve Ukrayna Savaşı'na da değinilmiştir.

BRICS Zirvesi'ne damga vuran asıl konu ise üçüncü başlık 'Adil küresel kalkınma için finansal ve ekonomik iş birliğinin geliştirilmesi' olmuştur. Mevcut uluslararası finansal sistemde küresel mali sorunları çözebilecek reformlara ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Katılımcılar, 2014 yılında BRICS tarafından kurulan 'Yeni Kalkınma Bankası'nın gelişimini ve sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmekteki kilit rolünü desteklemektedir. Katılımcılar ayrıca uluslararası para birimlerindeki

finansmanı genişletmede Yeni Kalkınma Bankası'nı desteklemektedirler. BRICS ülkeleri ve ticaret ortakları arasındaki sınır ötesi ödemeler ve finansal ödemelerde ulusal para birimlerini kullanmakla ilgilendiklerini ve bankacılık ağlarının güçlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca mevcut finansal altyapısını tamamlayan bir girişim olan bağımsız sınır ötesi yerleşim ve saklama altyapısı BRICS Clear'ın oluşturulma ihtimalini gönüllü olarak tartışmaya açmışlardır (60-65'inci maddeler). E- ticaretin küresel ekonomik büyümedeki itici gücüne dikkat çeken devlet başkanları, bu alanda güven oluşturmayı ve üyelerin haklarının tam olarak korunmasını planlamaktadırlar. Bu noktada BRICS Yeni Sanayi Devrimi Platformu'nun dijitalleşme, yapay zeka, yeşil teknolojiler ve sürdürülebilir enerji konularındaki önemine de vurgulanmıştır.

Son olarak 'Sosyo- ekonomik kalkınma yararına insani değişim faaliyetlerinin genişletilmesi' başlığı altında kültürel değişimin ülkeler arasındaki iletişime önemi vurgulanmaktadır. BRICS ülkeleri Kültür Festivali, spor oyunları, gençlik değişim faaliyetleri, eğitim, mesleki gelişim gibi konular vurgulanmıştır.

Küresel anlamda bugün geldiğimiz noktada tek kutuplu dünya düzeni bir değişimi gerekli kılmaktadır. 2. Dünya Savaşı sonrası kurulan politik ve ekonomik uluslararası sistem bugünün ihtiyaçlarına cevap verememektedir. Bu öngörü ile hareket eden bir çok ülke BRICS çatısı altında bir araya gelmektedir. Kazan Zirvesi'ne katılan ülkeler oybirliği ile BM, IMF ve DTÖ'nün yönetim sisteminde reform yapılması gerektiğini savunmaktadırlar. BM Genel Sekreteri Antoni Guterres de BM Güvenlik Konseyi'nde de modern dünyayı temsil edecek şekilde reform yapılması çağrısında bulunmuştur ve BRICS'in belirlenen hedeflere ulaşmak için önemli bir rol oynayacağına olan inancını dile getirmiştir.

Kaynaklar

1-Казанская декларация : Ключевые моменты и выводы
<https://www.kommersant.ru/doc/7250366#exchange>

2- Пресс-конференция по итогам XVI саммита БРИКС
<http://www.kremlin.ru/events/president/transcripts/75385>

3- Казанская декларация БРИКС 23 октября 2024 года
<https://brics-expert.info/documents/dokumenty-esvu-briks/kazanskaya-deklaratsiya-briks-23-oktyabrya-2024-goda/>

4- Мировые лидеры съехались в Россию
<http://www.lenta.ru/articles/24/10/24/brics/>